

Max Oliva

Desatero

Podněty pro osobní i profesní život

Desatero

Max Oliva

Desatero

Podněty pro osobní i profesní život

karmelitánské
nakladatelství

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Oliva, Max

Desatero : podněty pro osobní i profesní život / Max Oliva. -- V Praze : Karmelitánské nakladatelství, 2025. -- 119 stran. -- (Malý duchovní život ; svazek 171)

Vydalo Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s.r.o.. --

Obsahuje bibliografické odkazy

ISBN 978-80-7566-494-5 (brožováno)

* 27-428-242.6 * 27-423.79 * 27-4 * 27-423.7 * 27-42 * 272-1/-9 * 005.963

* 159.923.5 * 2-231 * 27 * (049) * (035)

– Desatero

– křesťanská víra

– křesťanský život

– křesťanské ctnosti

– křesťanská etika

– učení katolické církve

– profesní rozvoj -- křesťanské pojetí

– rozvoj osobnosti -- křesťanské pojetí

– biblické citáty

– pojednání

– příručky

27-4 - Praktická teologie. Morální teologie [5]

Knihu věnuji svým rodičům

a Sestrám lásky Blahoslavené Panny Marie (BVM),

kteřé mne na základní škole naučily základům katolické víry.

*Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU
je bez souhlasu nositele práv zakázána.*

© 2015 Novalis Publishing Inc.

Czech edition © KatMedia, s.r. o., Praha, 2025

ISBN 978-80-7566-494-5

OBSAH

Úvod	6
1. První přikázání: V jednoho Boha věřit budeš ¹	11
2. Druhé přikázání: Nevezmeš jména Božího nadarmo	23
3. Třetí přikázání: Pomni, abys den sváteční světil	35
4. Čtvrté přikázání: Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi	45
5. Páté přikázání: Nezabiješ	55
6. Šesté a deváté přikázání: Nesesmilníš. Nepožádáš manželky bližního svého	67
7. Sedmé přikázání: Nepokradeš	79
8. Osmé přikázání: Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému	89
9. Desáté přikázání: Nepožádáš statku bližního svého	101
Závěrečná modlitba	111
Poděkování	112
Poznámky	115

Úvod

Toto dílo navazuje na mou knížku z roku 2009 *Blahoslavenství na pracovišti* (Beatitudes for the Workplace). Tentokrát se zaměřujeme na Desatero a jeho význam pro dnešní dobu.

V *Blahoslavenstvích* jsem se věnoval pracovnímu životu, tato kniha se věnuje životu profesnímu i osobnímu. Je založena na Písmu a navíc se v ní opírám o množství jiných autorů a *Katechismus katolické církve*. Najdete v ní osobní zkušenosti jak z mého života, tak ze života jiných lidí, kteří laskavě souhlasili s tím, že budu jejich příběhy veřejně sdílet.

Přikázání se dělí na dvě skupiny. První tři poukazují na to, že jsme stvořené bytosti, a vedou nás k účtě ke Stvořiteli; Ježíšovými slovy, vedou nás k tomu, abychom milovali Boha, našeho Pána, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí (Lk 10,27). Čtvrté až desáté přikázání se týkají našich mezilidských vztahů – jak se k sobě máme chovat; jak říká Ježíš – znamená to milovat svého bližního jako sám sebe (Lk 10,27). V poznámkách nabízím čtenáři inspiraci pro další čtení a reflexi. Šesté přikázání („Nesesmilníš“) spojuji do jedné kapitoly s přikázáním devátým („Nepožádáš manželky bližního svého“), protože se překrývají.

Deset přikázání se tradičně vykládá jako „tohle nedělejte“: „Nezabíjejte, nekradte, nebudte žádostivi atd.“ Ian Knox však ve své *Teologii pro učitele* (*Theology for Teachers*) pro každé přikázání nabízí pozitivní výklad:

1. Uznávej jen jediného a pravého Boha, přijmi ho a uctívej ho.
2. Respektuj Boha a chovej k němu úctu.
3. Pamatuj na sváteční den a prožívej ho svatě.
4. Cti svého otce a matku.
5. Měj v úctě život a tělesnou integritu každé osoby, včetně sebe sama.
6. Respektuj integritu manželského života.
7. Respektuj osobní svobodu druhých.
8. Respektuj pravdu.
9. Respektuj integritu manželství, a to i ve svých úmyslech a touhách.
10. Respektuj právo svého bližního na vlastní majetek.²

Rabín Abraham Joshua Heschel pozitivně rozšiřuje třetí přikázání: „Šest dní v týdnu zápasíme se světem, těžce obděláváme zem; při šabatě se především staráme o semena věčnosti zasetá do duše.“³

Přikázání Desatera se zabývají základní lidskou morálkou. Papež František píše: „Ukazují nám cestu, kudy jít, a také tvoří jakýsi ‘morální kodex’ pro budování spravedlivých společností vytvářených pro muže a ženy.“⁴

Náš věrný Bůh nám ve své prozřetelnosti dal – z lásky k nám lidem – přikázání, skrze Mojžíše, aby nám pomáhala osvobodit se ode všeho, co nás zotročuje. Nejsou to v první řadě zákazy, ale je to zdroj vnitřní svobody. Tak to vysvětluje papež František:

„Učí nás, jak se nestat otroky, na které nás redukuje množství model, které si sami budujeme... učí nás otevírat se dimenzi, která je širší než ta materiální; žít s úctou vůči druhému; překonávat chamtivou touhu po moci, majetku a penězích; být poctiví a upřímní ve vztazích; chránit celé

stvoření a pečovat o svou planetu se vznešenými a duchovními ideály. Dodržovat Desatero znamená být věrni sobě samým, své nejautentičtější povaze, a kráčet směrem ke skutečné svobodě, které nás Kristus učil v blahoslavenstvích.“⁵

Richard T. De George, profesor filozofie a obchodní správy, přijímá Desatero do perspektivy obchodní etiky:

„Etika v byznysu je, v širším slova smyslu, prostě aplikací každodenní morálky nebo etických norem v byznysu. Příkladem z Bible, který nás napadne nejdříve, je Desatero přikázání, průvodce, kterým se dodnes řídí mnoho lidí. Zvláště přikázání být pravdiví a poctiví anebo zákaz krádeže a závisti jsou uplatnitelné přímo.“⁶

Mimo židovsko-křesťanskou náboženskou tradici mají své „morální cestovní mapy“ také jiná velká náboženství a filozofie – existuje např. „pět pilířů islámu“, „ušlechtilá osmidílná stezka a čtyři vznešené pravdy“ buddhismu a jeho „deset velkých pravidel“, které zakazují lhaní, krádeže a vyzývají ke štědrosti a harmonii.⁷

Je zřejmé, že Desatero přikázání se svým ponaučením a se svými hodnotami je dnes stejně aktuální, jako bylo v době Mojžíše a Izraelitů.

Jeho hodnoty leží v srdci toho, kým jsme jako Boží děti, v základu našeho úsilí o lidská práva, právo na život a udržitelnost života na planetě.

Král David hodnotu božského zákona poznal. Následující slova jsou skvělou připomínkou toho, jak moc Boží zákon potřebujeme k tomu, abychom prospívali:

Hospodinův zákon je dokonalý, občerstvuje duši,
Hospodinův příkaz je spolehlivý,
nezkušenému dává moudrost.
Hospodinovy předpisy jsou správné, působí radost srdci,
Hospodinův rozkaz je jasný, osvětluje oči.
[...] Hospodinovy výroky jsou pravdivé,
všechny jsou spravedlivé.
Dražší jsou nad zlato, nad hojnost ryzího zlata,
sladší jsou nad med, nad šťávu z plástů. (Žl 19,8–11)

1

První přikázání

Já jsem Hospodin, tvůj Bůh,
já jsem tě vyvedl z egyptské země,
z domu otroctví.
Nebudeš mít jiné bohy mimo mě.

Exodus 20,2–3

Uznání jediného Boha odlišovalo izraelský lid od jeho pohanských sousedů, kteří uctívali mnoho božstev. Také skutečnost, že Bůh vysvobodil Izrael z egyptského otroctví, vztah tohoto lidu k Bohu vyjasnila a učinila ho smysluplným. Bylo to volání po tom, aby Izrael nade vše miloval a ctil jediného pravého Boha. Ve Starém zákoně je toto téma velice časté:

Hospodin na Siónu je veliký a nade všemi národy vyvýšený. (Žl 99,2)

Neboť veliký Bůh je Hospodin a veliký Král nade všemi bohy. (Žl 95,3)

Slyš Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin je jediný. Miluj Hospodina, svého Boha, celým srdcem, celou duší a celou svou silou! (Dt 6,4–5)

Důsledek první věty tohoto přikázání tedy je, že my, Boží tvorové, nemáme provozovat modloslužbu. Modly k nám přicházejí v mnoha podobách. Těmi nejzjevnějšími jsou peníze, moc, vliv a materialismus. Modloslužbu provozujeme ve chvíli, kdy někomu nebo něčemu přikládáme absolutní hodnotu. Naše primární zaměření na Boha se tak přesouvá na někoho nebo něco stvořeného.

Uvedu dva praktické příklady toho, jak k tomu dojde a jak to nutně souvisí s náboženským životem. Jeden je od mého přítele Toma. Po střední škole rodičům oznámil, že se chystá vstoupit k jezuitům. Účinek této zprávy na jeho matku a otce byl zajímavý. Matka jeho rozhodnutí schvalovala a povzbuzovala ho. Otce však ta představa tak rozzuřila, že Tomovi řekl, že když si za tímto svým plánem půjde, on už s ním nikdy nepromluví a vyškrtně ho ze své závěti. Tom se tak dostal do

složité pozice – má následovat vůli svého pozemského otce, anebo svého nebeského Otce?

Kdyby Tom přiřkl „absolutní hodnotu“ svému otci a tomu, co pro něj chtěl jeho otec, našel by si jinou životní cestu. Tom se za své rozhodnutí nějaký čas modlil a radil se se svým dobrým přítelem. Nakonec se rozhodl následovat své srdce a vstoupil k jezuitům. Jeho otec s ním devět let nemluvil. Až rok před Tomovým svěcením své mlčení prolomil, a dokonce se pak Tomova svěcení účastnil.

Druhý příběh je můj. Myšlenka na povolání ke mně přišla zčistajasna. Bylo mi dvacet čtyři let, žil jsem hodně společensky, měl jsem auto svých snů (kabriolet Austin-Healey s modrou metalízou!) a velmi dobrou práci jako prodejce v jedné konzervárně. Navíc ode mě můj otec očekával, že udělám nějakou zkušenost v potravinářském byznysu (byl úspěšný obchodník s potravinami), budu jeho společníkem a nakonec možná převezmu rodinný podnik. Materiální věci byly mými modlami. Už jen pomyšlení na možnost, že bych se jich vzdal, byl pro mě těžký boj. Protože myšlenka stát se knězem a jezuitou přišla tak náhle, požádal jsem otce – když jsem se rozhodl, že to zkusím –, jestli bych si auto nemohl nechat u něj doma. Domluvili jsme se, že ho tam bude mít půl roku a neprodá ho, pro případ, že by to povolání nezafungovalo. Kdyby to nevyšlo, vzal bych si auto zpátky. To se stalo před padesáti lety. Jak se ukázalo, Bůh četl mé myšlenky a dal mi milost vzdát se všeho a zvolit si Jeho.

V prvních dnech svého jezuitského života jsem si přečetl báseň Francise Thompsona nazvanou „The Hound of Heaven“ (Nebeský ohař), která objasnila, co se mi to stalo. Ten ohař, ten lovecký pes, je Bůh; zasáhl mě tento úryvek: